

RUIM 100 JAAR OP STOOM!

DEN HAAG, 03 juli 2012

Records zijn om gebroken te worden. Een record dat 'staat' sinds 1906 en pas in 2009 gebroken werd is een wel heel bijzonder iets. Het gaat hier om het snelheidsrecord voor voertuigen aangedreven door stoom!

Hoe begon het?

De tweeling Francis en Freeland Stanley, geboren in 1849 in het Amerikaanse Kingfield, Maine, zijn o.a. begaafde vioolbouwers. Vooral Freelan heeft artistieke talenten en ontwerpt vele teken- en schilderbenodigdheden, waaronder de airbrush (verfspuit). Ook is hij vele jaren directeur van een middelbare school. De tweeling volgt de nieuwste technische ontwikkelingen en trends nauwlettend. De fotografie was zo iets dergelijks. Zo ontwikkelen en fabriceren ze droge, fotografische platen. In 1896 verkopen zij hun fabriek aan George Eastman, de oprichter van Eastman Kodak.

Met het hiermee verdiende geld start men een fabriek voor stoommachines. Na een jaar introduceert men de eerste stoomwagen. Bedacht moet worden dat in die dagen heel veel Amerikaanse auto's op stoom en elektriciteit reden.

Op 31 augustus 1899 rijden Freelan en zijn vrouw Flora met hun zelfgebouwde auto in een oud karrenspoor de 1917 meter hoge Mount Washington in 2 uur en 10 minuten op, om de deugdelijkheid van hun wagen te bewijzen. Met paard en wagen duurt die rit 6 uur!

Na twee jaar verkopen de broers hun bedrijf aan A.L. Barber en J. B. Walker, die dan stoomauto's verkopen onder de naam Mobile resp. Locomobile. Dit waren stoomwagens met paraffinebranders, maar bleken echter nogal onbetrouwbare te zijn. Bovendien moest de watertank elke 30 kilometer gevuld worden! Men stopt dan ook met de fabricage van door stoom aangedreven auto's en gaat over op voertuigen met verbrandingsmotoren. Het merk Locomobile verdwijnt in 1922 in het General Motors concern.

In 1902 koopt de tweeling de fabriek en de patenten weer terug en richten de Stanley Motor Carriage Company op.

De 'nieuwe' Stanley Steamer blijkt een doorslaand succes te zijn, want na 1 jaar heeft men al ruim 200 auto's afgeleverd. Om te laten zien wat de auto's kunnen zijn, neemt men uiteraard deel aan wedstrijden. In 1903 probeert men tevens snelheidsrecords te vestigen.

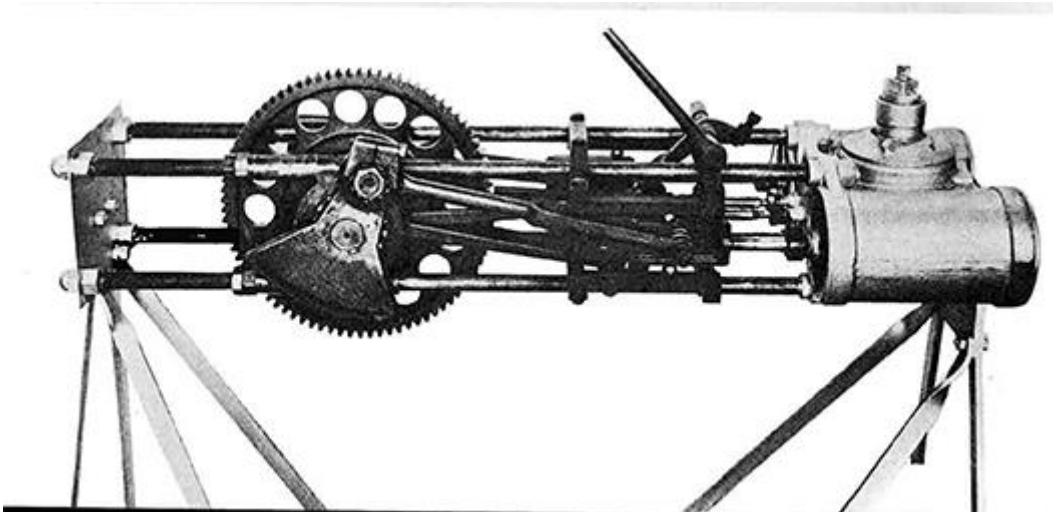

De Rocket als een van de grote publiektrekkers tijdens de Daytona Speed Week.

Op 26 januari 1906 wordt tijdens de 'Daytona Speed Week' met een Stanley Steamer door de indertijd bekende Amerikaanse coureur Fred Marriott de mijl afgelegd in 28,2 seconden, een gemiddelde snelheid van bijna 205 km/u. Deze auto is de eerste in een reeks van speciaal voor snelheidsrecords geprepareerde voertuigen.

Overigens wordt die record niet door de in Frankrijk gevestigde AIACR (voorloper van de FIA) erkend. De bereikte snelheid was wel 30 km/u hoger dan het bestaande record, gevestigd door een auto met verbrandingsmotor (en waarschijnlijk Frans!).

Deze Stanley staat bekend onder een aantal namen als Rocket, Wogglebug, Teakettle dan wel Beetle. De sigaarvormige auto heeft een 3,1 liter tweecilinder stoommachine met een geschat vermogen van 275 PK bij een

De motor van de Rocket.

Fred wint met deze prestatie wel de Dewar Trophy, een beker gedoneerd door het Britse parlementslid en bekend whiskystoker, Sir Thomas Dewar, uitgereikt door de Royal Automobile Club (RAC). Die prijs, wordt toegekend voor uitzonderlijke prestaties in de automobiellndustrie en zal hierna nog slechts 3 maal uitgereikt worden: tweemaal aan Cadillac (voor haar productietoleranties en de elektrische starter) en aan Daimler (voor de verbetering van de Knight schuivenmotoren).

In 1907 probeert Fred Marriott het record nog aan te scherpen, maar bij één van de pogingen vliegt de 'Rocket', bij een snelheid van 225 km/u, letterlijk de lucht in en raakt de bestuurder zwaar gewond. Na dit voorval ziet men van verdere pogingen af.

De Stanley Steamers zijn ongemeend populair en behoren tot de meest verkochte stoomwagens ooit. Vanaf 1915 worden condensoren geïnstalleerd, die de uitgeblazen stoom opvangen en weer bruikbaar maken. Hierdoor kan de wagen met relatief weinig water grote afstanden afleggen. Ook maakt men gebruik van kerosinebranders.

Door de opkomst van de benzinemotor zakt de vraag naar stoomautomobielen echter in en verkopen de broers de fabriek in 1917 aan Prescott Warren. De stoomwagen raakt onder meer door zijn toch beperkte actieradius uit de gratie en moet hij de fabriek in 1924 sluiten. Er zijn dan naar schatting 11.000 auto's geproduceerd.

Met auto's, die aangedreven worden met benzine- en raketmotoren, zijn sindsdien veel hogere snelheden behaald, maar het snelheidsrecord van de Stanley Steamer blijft ongebroken!

Totdat Charles Burnett III in Engeland (op een boerderij in Lymington, Hampshire) een speciale stoomwagen laat bouwen: de 'Inspiration'.

De inspiration tijdens een testrit.

De 'Inspiration' is een 7,6 meter lange en 3 ton zware stoomwagen, die in 1997 ontworpen is door een groep studenten van de Southampton University. De motor van de wagen heeft LPG-branders die 12 aparte ketels, gevuld met water, verhitten tot stoom van 400 °C. Deze motor moet een geschat vermogen van 380 PK afgeven. De stoom drijft vervolgens twee turbines aan, die de wielen aandrijven. De 'Inspiration' heeft een theoretische topsnelheid van 274 km/u. Hij heeft 4 km nodig voor de acceleratie en 4 km om af te remmen. Op de Edwards Air Force Base behaalt hij op 25 augustus 2009 een snelheid van 219 km/u. Tijdens een tweede poging, één dag later, rijdt zijn vriend Don Wales zelfs 243 km/u. Het gemiddelde komt daarmee op 225 km/u.

Bij de recordpoging zijn officials van de Fédération Internationale de l'Automobile (FIA) aanwezig, die later het record wel goedkeuren. De FIA schrijft sinds 1910 namelijk voor dat de wagen binnen

1 uur een traject van 1 mijl (1600 meter) in beide richtingen moet afleggen.
Burnett en zijn British Steam Car Team verdient met de recordrit de Simms Medal (vernoemd naar Frederick Simms, oprichter van de RAC).

Nico van Dijk/Redactie Louwman Museum